

0 2 1 0

A Magyar Hírlap hétfői melléklete
2018. február 10.
Szerkesztette: Petán Péter
Művészeti vezető: Salát Zalán Péter

a G a t s b y

Czuczor Gergely: Korunk ócsárlóihoz

*Hajdan vert-e csupán hõn a magyar kebel?
S eltűnt a nap alól nemzeti szellemünk?
A polgári erény cserkoszorúit õs
Eldõdink letörék-e mind?*

*Nem! Szent hamvaikon sarjazik újra föl
A nyers zsenge nõvény, száz aszu év után;
Látom küzdni korunk bajnokit érte, és
Kél arcomra örõmsugár.*

*Nézd, mint széled amott a buta vak homály,
A sok század alatt megrõgõsült hibák
Bújós tömkelegét irtani lelkesen
Törnek nagyjaid, ó hazám!*

*Kezd már hajtani fõt a születési gög,
Jobbágyához az úr emberileg simúl,
Nem sújt a hatalom hajdani kénye, s az
Önzés mételye gyéren öl.*

*Méltán szálla reád, nemzetem, egykoron
A bünsújtogató Isten erõs keze;
Mert tenvéreidet, pórnemü népedet
Sebzéd orvosolatlanúl.*

*Vittél Isten elé áldozatul imént
Gazdag birtokaid némi gyümölcsibõl;
Bízzál, nem feled õ áldani érte, csak
Jót folytatni tovább siess.*

(1836)

Az utolsó mester

**„Igazán akkor tanul meg könnyen az ember valamit, ha a szülõktõl
vagy tapasztalt mestertõl látja, és úgy csinálja”**

Pont az i-re

Marác Attila mûhelye több mint harminc éve állja a sarat, az eltûnõfélben lévõ mesterség egyik utolsó hírnõkeként. Az üzletbe lépve, az idõtlen és egészen újszerű formák, a nõi, valamint férfikalapok, sapkák széles körû választéka láttán rögtön felvetõdik bennünk a kérdés: ennyien hordanak még kalapot? Errõl és még sok minden másról is beszélgettünk a mûhelyben.

– Hál’ Istennek igen, sokan hordják még – válaszolja Marác Attila. – Persze. Sõt már a fiatalok is bátrabbak, igényesebbek lettek. Az elmúlt években többen jöttek kalapért, sapkáért a húszas-harmincas korosztályból.

– Inkább alkalomra vagy hétköznapokra keresnek?

– Egyre többen vásárolnak, rendelnek olyat, amit nap mint nap hordhatnak, de esküvõkre és hagyományõrzõ, néptáncos csoportoknak is készítünk kalapokat. Az elõbb jöttek egy kalapért, amit Angliába visznek ki egy ott tanuló ismerõsnek. A téli szünetben itthon volt, akkor fedezte fel a boltot. Azt mondta, nálunk ugyanolyan divatos kalapokat látott, mint kinn, csak ott háromszor annyiba kerül.

– Sok külföldi ügyfele van?

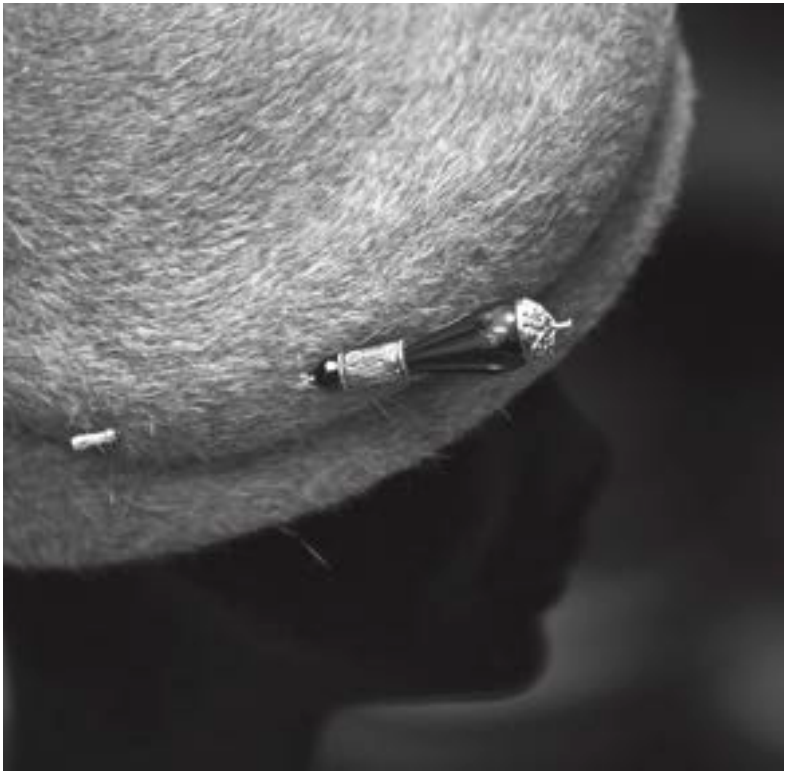
– Egyre több turista jön az üzletbe, néha csak azért, hogy közelebrõl is megnézzék a

nálunk még hagyományos, kézimunkával készült kalapokat, mivel az európai nagyvárosokban ilyen egyre kevesebb található. De bécsi vevõm is van például – régi grófi családból származik –, már húsz éve dolgozom neki, saját formája is van.

– A megrendelõk általában konkrét elképzelésekkel érkeznek a szalonba, vagy õnre bízzák magukat?

– Elõfordul ez is, az is. Természetesen sokan keresnek egy adott ruhához, kabáthoz kalapot, hol bonyolultabbat, hol egyszerűbet, esetleg olyat, ami a ruha anyagából van díszítve. Am arra is volt már példa, hogy egy hölgy csak úgy bejött nézelõdni, aztán any-

nyira megtetszett neki az egyik darabunk, hogy megvette azzal a felkiáltással: majd kabátot keresek a kalaphoz! Levente Péter, aki Mõka Mikiként vált híressé, visszajáró vevõnk, úgy szokott fogalmazni: „Jöttem a téli, illetve nyári hajamért.” Mindig igyekszem tanácsot adni, hiszen tapasztalatból tudom, melyik arcfórmához milyen fejfedõ passzol a legjobban. Mondják, gyakorlat teszi a mestert, bár a feleségem, Marcsi, aki csak úgy beleszóppent ebbe az egészbe, szinte az elsõ perctõl kezdve tudta, kinek, mit ajánljon, mintha születésétõl fogva ezt csinálná.

*„Mary Poppins híres kalapját nem volt nehéz elkészíteni. Ám egyszer
Jó pár évvel ezelőtt pedig azzal jött be egy fiatalember, hogy*

Marác Attila: Az ember akkor van tetőtől talpig felöltözve, ha kalapja is van
Fotó: Ficsor Márton

**... olyan keménykalapot kellett csinálni, amihez álszakáll tartozott.
... az éttermébe a lámpabúrákat keménykalapokból képzelel”**

Folytatás az I. oldalról

– Pedig kettejük közül ön az, aki kalaposcsaládból származik...

– Édesapám, Maráczy György ezerkilencszázharminckilencben nyitotta meg szalonját a Wesselényi utcában, ahova hat-nyolc évesen már bejártam hátramoszdítónak, bár még nem értem fel a pultot. Igazán akkor tanul meg könnyen az ember valamit, ha a szülőktől vagy tapasztalt mestertől látja, és úgy csinálja. Mint ahogy egy jó szakács már a nagyanyjának is kuktáskodik, még ha sámlira is kell állnia. Persze affinitás is kell hozzá, hogy az ember szeresse ezt csinálni. Így aztán a közgazdasági technikum elvégzése és egy-két vargabeté után, némi rábeszélésre végül csak kikötöttem édesapám kalaposműhelyében. A mestervizsgát harmincöt éve tettem le, tudomásom szerint Magyarországon utolsóként.

– Hogyhogy utolsóként?

– Most már nincs annyi mester, akik közül egy vizsgabizottságot ki lehetne válogatni. No meg már nem is képeznek külön kalaposokat. A fiatalok közül egy-kettő szokott néha kopogtatni, hogy megnézné, mi fán is terem ez a mesterség, ám a komoly fizikai munka láttán hamar elmegy a kedvük. Ahhoz képest, hogy azelőtt külön volt masamód (női kalapkészítő lány – a szerk.), továbbá férfikalapos, sapkás-egyensapkás, sőt kalapformázó is, mára nagyon kevesen maradtunk.

– Mi volt a dolga egy kalapformázónak?

– A süveg alakú gyapjú vagy nyúlször tomptból a formázó alakította ki a kalapot. Ezt díszítették aztán fel a masamódok. Mi még így készítjük kalapjainkat, nemezelt alapanyagból, ami lehet gyapjú, nyúlször, kasmír vagy hódyször.

– Hogyan?

– A keményítővel átítatott kalaptompot forró gőzben felhevítem, ekkor a szőrszálak pikkelyei kinyílnak. A forró anyagot így előformázom, majd a kiválasztott faformára feszítem. Ez a folyamat komoly erőfeszítést igényel. A nedves anyag durván fél napot szárad, majd kidolgozom a félkész kalap szálait, és géppel kifényesítem. Ezután következik a szélek eldolgosása, a szegés és díszítés – szintén kézzel. Marcsi „öltözteti fel” a kalapot: ő varrja rá a megfelelő szalagot, bársonyt, selymet, zsinórt, gombot, egyéb díszet. Persze emiatt nyilván nem tudjuk termelésben felvenni a versenyt a nagyüzemekkel, viszont egyedi kívánságoknak megfelelő fejfedőket is tudunk készíteni. Arról nem beszélve, hogy ezeket javításra, felújításra is lehet hozzánk hozni, amire pedig a konfekcióüzletekben nincs lehetőség.

– Vevői milyen extra kívánságokkal szoktak előállni?

– Jó pár évvel ezelőtt azzal jött be egy fiatalember, hogy az éttermébe a lámpabúrákat keménykalapokból képzelel el. Akkor ezt a kérést vissza kellett utasítanom, mert nagyon tűzveszélyes lett volna, de ma már például megvalósítható lenne, hiszen léteznek hideg fényforrások, amelyek nem melegítik fel az anyagot. Volt olyan kuncsaftom is, aki azzal állt elő, hogy ő kétezer forintos kalapot szeretne. Mondtam, hogy nálunk ennyire sajnos nem tud venni, mire kiderült, a kétezer forintos bankjegyen látható Bethlen-kalapra gondolt. Egy színházi darabhoz kellett már újkorában összegyűrt, –ráncolt cilindert is készítenem az elegáns mellé. Az Eötvös Cirkusznak rendszeresen dolgozunk, legutóbb piros cilindert kértek a porond-

mesternek. Spanyol lovasiskola bemutatóján, valamint old timer autósok fesztiválján is felbukkannak kalapjaink, sőt a FINA úszóvilágbajnokság budapesti megnyitóján sok néző láthatta az általunk készített cilindert és kalapot.

– Gondolom a különböző történelmi korok stílusaival nagyon tisztában kell lennie, no meg az aktuális trendekkel is...

– Az internet jócskán megkönnyíti a dolgunkat, illetve sokan – főleg a jelmezesek – valamilyen képi formátumban tárják elénk az elképzeléseiket. A jövő szezon színvilágáról szaklapokból tájékozódunk, divatbemutatókon is részt veszünk. Stylistokkal, jelmeztervezőkkel többször konzultálunk, összedolgozunk. Próbálunk minél naprakészebbek lenni: járjuk a világot, elsősorban az olaszokra és a németekre figyelünk.

– Nem az angol kalapdivat az elsődleges inspirációjuk?

– Angliában – ahogy az itthon is köztudott – a kalapviselésnek sajátos szabályai vannak, nagyon szigorú dresscode vonatkozik rá, különösen ami a derbiket, esküvőket illeti. Az egy egészen más világ. Itthon inkább az egyszerűbben díszített, praktikus kalapokat keresik. Ám a divathullámok persze ide is eljutnak. Mostanában elég keresett a férfiak körében a Gatsby-sapka, míg a hölgyeknél a lefelé húzott karimájú kloskalap modernizált verziója. Ezek időről időre visszatérő stílusok.

– Biztosan nem egyszerű folyamatosan alkalmazkodni, lépést tartani a rohanó világgal. Hogyan tud harminc év után is folyamatosan megújulni?

– Ha az ember szereti, amit csinál, akkor örömmel csinálja, a mi munkánk pedig még változatos is. Sosincs két egyforma ka-

lap, mindegyik picit más. Az olyan elismerések is erőt adnak, mint a Pro Civibus Díj, amit tavaly márciusban kaptam a munkásságomért. Persze, mint mindenhol, nálunk is vannak olykor kevésbé forgalmas időszakok, de színházi megrendeléseink szerencsére olyankor is akadnak.

– Érkezésükkor is éppen a legutóbbi jelmezgyártás maradványait pakolta el...

– A színházi munkát kifejezetten szeretem, olykor izgalmas kihívások elé állít minket. Igaz, Mary Poppins híres kalapját nem volt nehéz elkészíteni. Ám egyszer olyan keménykalapot kellett csinálni, amihez álszakáll tartozott. Majd kiderült, hogy a darab vége felé egy gyorsöltözés alatt cilinderre kéne váltani ezt. Végül úgy oldottuk meg, hogy készítettünk egy különálló cilinderfejet, amit csak rá kellett húzni a keménykalapra. Húsz év, jelmeztervezőkkel való együttműködés alatt megtanultam, hogy mindig utoljára rendelik meg a kalapot. Ilyenkor nonstop dolgozunk. Legutóbb is színházi fejfedőket csináltunk rohamtempóban az Egri Nemzeti Színház egyik bemutatójához. A fiam is besegített.

– Elképzelhető, hogy egyszer majd ő veszi át édesapja üzletét?

– Esetleg. Noha jelenleg filmes területen képzi magát, azt már mondta, hogy nem szeretné, ha nélkülünk bezárna a szalon. Egyébként ő is kiskorától kezdve jelen van a műhelyben. Nagyon kreatív, jó ötletei vannak. De mi azért még sokáig szeretnénk csinálni, élvezzük. Hiszen az ember akkor van tetőtől talpig felöltözve, ha kalapja is van, az teszi fel az i-re a pontot. Mi ehhez járulunk hozzá.

Sárdi Krisztina

Válogatás Jókai Mór elbeszéléseiből
„Ezüst láncszemekből fűzött páncél fődé a deli hölgy termetét”

Kelet királynéja

(14/II.)

E pillanatban idegrendítő ordítás hangzott a palmíraiak háta mögött, mely kényszerítte őket megdöbbenve hátratekinteni.

A jobbszárnyon levő numid lovasság, a néhez arab seregeket a mocsáros lapályokba csalva, itt egyszerre keresztültört azoknak szétszortott sorain, s míg azok messze hátra maradtak mögötte, a tartalékul maradt szíriai gyalogságra veté magát.

Ez az első nyíllövés után a futásban kereste menedékét, s a kétszáz elefánt a bálványképpel magára maradt a támadók előtt.

Az elefántok harcordinációja volt az, amely a csatazaj közepéből kihallatszott, midőn a győzelem már félig Zenóbia kezei közt volt.

A palmírai harcosok szívét egyszerre vad ijedség állta el, midőn isteneik bálványait az ellenség által megtámadva látták. Egyszer-

re felbomlott a csatarend, visszafordult mindenki, s eszeveszett tömkelegben rohantak a bálványok védelmére, átengedve a vérrel kivívott csatát a már félig leküzdött ellennek.

A papok ezalatt kétségbeesett küzdelmet kezdtek a numid lovasokkal, melybe az elefántok is belekeveredtek, a nap elefántja fölemelt ormánnyal rohant a lovasok közé, s felkapva egy decuriót nyakánál fogva, azzal mintegy buzogánnyal vágott a tömegek közé, utat törve iszonyú lábai gázolásával a legsűrűbb tömegek közt s hajigálva fel maga körül jobbra-balra az embereket, s a visszaesőket iszonyú agyaraival fogva fel.

Semmi sem volt képes a palmíraikat rendbeszedni többé. Mindenki csak a veszélyben forgó bálványt látta, s annak megmentésére sietett a csatátérre. Maga Zab-

das is elragadtatott visszatérő lovasai által, s iparkodott a zavargó csatazajban a királynét föltalálni.

Az még most is szemközt állt az ellenséggel s bátorítá, akik körül álltak és küzdött a római veteránokkal.

Zabdasnak erővel kellett megragadni a királyné paripájának fékét, hogy elvihesse őt a csatátérrel.

A numid lovasok ezalatt körülfogattak a visszaroohanó tömegektől s leaprítették az utolsó emberig, de a palmírai sereg is szét volt verve. A bálvány megmenekült; hanem a csata elveszett.

– Minden veszve van! – kiálta Zabdas, magával vonva a királyné paripáját, mely ágaskodott, nyerített, kapálózott, nem akarva távozni a csatátérrel.

– Nincs minden elveszve, – viszonzta a királyné – még áll Palmíra!

Azonban sietnie kell üldözői elől; a római lovasság ismét összeszedte magát, egyedül azon csoportot látszott üldözni, mely Zenóbiát követé. Kísérői egyenként hullottak el védelmében.

– Állj meg királyné és add meg magad! – kiálta utána egy erőteljes hang az üldözők közül, s amint Zenóbia hátra tekinté, meglátta, hogy ez Aurelián.

Egyszerre meglátsáta lova futását, lekasztá tegzét nyakából, egy nyilat fektetett az idegre és visszafelé fordulva lován, megvoná csendesén a kézját s percig célzott. Az ideg pendült. A királyné lova nyargalt, az üldözők messze elmaradtak. A nyíl Aurelián vállát fúrta keresztül.

Folytatjuk

A Corvin Áruház az 1930-as évek elején
 Forrás: Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár
 Budapest Gyűjtemény

Olcso szőnyeg

Öles hirdetés látott napvilágot 1932. október 2-án több budapesti napilapban: a Corvin áruház kürtölte világgá legújabb, akkor még szokatlanul számító akcióját. Eszerint a bevásárlóközpont vezetése a forgalom egyenletesebbé tételének érdekében elhatározta, hogy a hónap valamelyik napján sorsolást indítanak, amelyen azok vehetnek részt, akik déli tizenkét óráig vásároltak. Akik nyernek, azok teljes egészében visszakapják pénzüket, bármekkora legyen is számlájuk. Bizonyítékként a blokk szolgál, s a sorsolás közjegyző előtt történik. A vevők persze megröhamozták a Corvint.

A nagy gazdasági világválság hatásai alatt nyögő pest-budai kereskedők természetesen egy emberként hördültek fel a korabeli multi – szerintük – tisztességtelen eljárása miatt, s azonnal pert kezdeményeztek. Természetesen a másik fél sem hagyta magát, a legnevesebb ügyvédeket vonultatta fel vélt igazsága védelmére, míg a fővárosi vállalkozókat az ipartestület jogtudorai képviselték. Az igazságszolgáltatás mindhárom fórumát – a Törvényszéket, a Táblát és a Kúriát – megjárta a per, és minden fokon a kiskereskedőknek adtak igazat.

A Törvényszék hangsúlyozta, hogy a versenyben a kereskedőnek kizárólag portékájának kiváló minőségével, megbízhatóságával és nem utolsósorban olcsóságával kell elérnie, hogy a vevők őt válasszák. A Corvin természetesen nem nyugodott bele az ítéletbe s fellebbezett. A Táblán helybenhagyták a korábbi határozatot, amihez hozzáfűzték, hogy az ajándékozás eltereli a figyelmet az árurol, tehát ilyenformán nem megengedett eszköz, azaz tisztességtelen.

Az áruház vezetése ebbe sem nyugodott bele, és ismét fellebbezett. Az 1934. február 2-án elhangzott végső határozata indoklásában a Kúria megerősítette a két korábbi ítéletet, továbbá kimondta: a szerencsejáték semmiképpen sem egyeztethető össze a kereskedelemmel. Mindezek mellett kötelezte a nagyáruházat a tisztességtelen verseny abbahagyására.

Kissé visszább lépve az időben egy hasonló példát találhatunk a hazai kereskedelem történetével foglalkozó könyvekben.

Az elmúlt század első évének júniusában egy ismert újságíró tért be a mai Erzsébet tér sarkán álló hajdani lakberendezési áruházba. A lelkes szőnyegbarát tollforgató a kínálat között válogatva óriási megdöbbenésére egy értékes, kézi csomózású perzsaszőnyegre bukkant. Ámulata tovább nőtt, amikor a közelben álló eladótól megtudta, hogy a kérdéses darab ára messze elmarad annak valódi értékétől.

A becsületes publicista tévedésre gyanakodván úgy vélte, nem ártana személyesen felkeresnie az áruház igazgatóját, kinek felvilágosítással szolgálna a szőnyeg becséről. Ebbéli véleményét megosztotta az eladóval, aki legnagyobb megrökönyödésére azt állította, hogy a cédulán szereplő összeg a cégvezér személyes utasítására került oda. Elmondásából kiderült, hogy az adott árucikket egy nagyobb, már elvámolt szállítmányban találták. Mivel nem akartak e véletlen, egészen pontosan annak korrigálása miatt gondot venni a nyakukba, hát úgy döntöttek, a többi darabhoz hasonló áron kínálják eladásra az értékes szőnyeget.

Az újságíró végül megvásárolta a darabot, majd az egyik fővárosi lapban megírta a sztorit. Az újság az alig száz méterre lévő nagyáruház vezetőjének kezébe került, aki rövid gondolkodás után úgy döntött, vámcslásért bepereli a konkurenciát.

Szándékáról értesítette az érintett bolt igazgatóját, ám egyben azt is hozzátette, egy szerény összegért hajlandó eltekinteni a biztos sikert ígérő pertől. A megtámadott fél azonban dolgozóival kidobatta irodájából.

Az ügy érdekességét fokozta, hogy a per során a támadó fél az ismert publicistát idéztette be tanúnak. A konkurencia nyeresi esélyeit növelte, hogy a per során kiderült, nem egyedi esetről volt szó, azaz a vámosok már többször is tévedtek. A tollforgató a taláros testület előtt elismerte a beszerzés tényét, s azt sem hallgatta el, hogy tisztában volt a vásárolt szőnyeg múltjával. A tárgyaláson a szakértő úgy vélte, a kérdéses árucikk valós értéke tízszerese lehet az eladási árnak.

Az ügy salomoni ítélettel zárult. A bíróság döntése szerint az áruház hibát követett el ugyan azzal, hogy nem értesítte utólag a vámhivatalt a tévedésről, ám mivel az esetet nem használta ki, a nyereszkeség vádjára nem merülhet fel ellene. Az államháztartást ért kárt pedig nem ítélte olyan jelentősnek, mely miatt büntetést kellene kiróni a cégre. Ugyanakkor átiratban hívta fel a vámszervek figyelmét az esetre, megkérve őket, hogy a jövőben alaposabban dolgozzanak.

Lázin Miklós András

0 2 1 0